

JEN BEAGIN

VIILEÄ VAALEA

SUOMENTANUT MARIA LYYTINEN

HELSINGISSÄ KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Taiteen edistämiskeskus on tukenut romaanin suomennostyötä.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Lainauksen William Shakespearen *Hamletista*
on suomentanut Paavo Cajander.

Englanninkielinen alkuteos *Big Swiss*
Copyright © 2023 by Jen Beagin

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-45430-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Stefanille

1

GRETA KUTSUI HÄNTÄ Big Swissiksi, koska nainen oli pitkä ja sveitsiläinen ja pukeutui usein päästä varpasiin valkoiseen, joka on antautumisen väri. Hänen vaalea tukkansa oli hentoista kuin voikukan höytyvä ja näytti siltä kuin voisi lennähtää päästä navakan tuulen mukana. Naisen etuhampaiden välissä oli rako, mutta hänestä puuttui täysin piirteen parina usein kulkeva vai-vaton viehätyivoima, ja kalvakansiniset silmät olivat läpitu-nke-vaa kulttijohtajasorttia. Hän sai päät kääntymään, missä ikinä kulki, myös lasten ja koirien päät. Hänen kauneutensa oli Sveit-sin lailla tyrmäävää mutta steriiliä, ja hänen teutoninen tyyney-tensä sai muut ympärillä vaikuttamaan emotionaalisilta eloste-lijoilta, tai psykiatrisemmin ilmaistuna aivan helvetin pimah-taneilta.

Mutta lähes kaikki tuo oli vain Gretan arvailua – hän ei kos-kaan itse ollut tavannut Big Swissiä ja tuskin tapaisikaan. Eikä hän ollut koskaan käynyt Sveitsissä. Oli hän kylläkin nähnyt sieltä kuvia, ja paikka näytti epätodelliselta. Big Swiss puoles-taan oli hyvinkin todellinen. Greta tunnisti hänet nimikirjai-mista (FEW), syntymäajasta (23.5.1990), asiakastunnuksesta (233) ja äänestä, joka oli matala ja kantava ja aavistuksen suru-mielinen. Kenties Big Swissin toteava tyyli ja se, ettei Greta nähnyt tämän kasvoja, saivat monenlaiset epämääräiset mieli-kuvat heräämään. Kuten vaikka mielikuvan koiran nänneistä.

Tai märistä männynneulasista. Tai Gretasta itsestään piileskelemässä vaatekomerossa minkkiturkkien ympäröimänä. Äänessä oli myös käsinkosketeltavuutta, mistä Greta piti. Ääni olisi voinut repäistä villapuseroon reiän tai kolhaista hampaasta palasen, mutta se oli myös niin sulokas, että sitä saattoi imeskellä, nukkua se suussa.

Juuri nyt Big Swiss puhui aurastaan, mikä olisi kenen tahansa toisen äänellä kuulostanut sietämättömältä. Big Swissin kertoman mukaan auroja oli kuulemma eri värien lisäksi myös eri kokoisia, ja hänen auransa oli ”proomun kokoluokkaa”. Se ehti kaikkialle sisään jo ennen häntä, jolloin toisten piti joko väistää sitä tai sitten jäi auttamatta sen jyräämäksi – ihan miten itse halusi. Myös Big Swiss kärsi siitä. Hänen auransa esti häntä viettämästä yli kahtakymmentä minuuttia matalakattoisessa huoneessa, eikä hän ikimaailmassa olisi voinut asua kellarikerroksessa. Hänelle tuli tukala olo, jos hänen kasvojensa lähellä oli jotain, vaikka vain toisen ihmisen kasvot. Hän nukkui ilman tyyntyä. Hän ei pitänyt sateenvarjoista. Mainittakoon sekin, ettei hän kyennyt syömään mitään, mikä ei uinut chilikastikkeessa tai muussa väkevässä höysteessä, kuten Gentleman’s Relishissä, joka sisälsi anjovistahnaa. Hän ripotteli suolaa kaikkeen, jopa appelsiinien päälle. Hänen oli ylipäätään hankala olla omissa nahoissaan, ja siksi hän antautuikin mielellään luonnonvoimien rytyytettäväksi ja oli aina joko auringon polttama, tuulen pieksämä tai sateen kastelema.

”Aurasi osui suoraan päähäni”, Greta olisi sanonut, jos he olisivat olleet samassa huoneessa. ”Roikun proomun laidasta päänahka verta vuotaen.”

Mutta Greta ja Big Swiss eivät olleet samassa huoneessa eivätkä edes samassa rakennuksessa. Greta oli mailien päässä, kirjoituspöydän ääressä asuintalossaan, sonnustautuneena ainoastaan kuulokkeisiin, kynsikkäisiin, kimoonon ja säärystimiin. Hänen tehtävänään oli purkaa äänitteeltä tätä ruumiin-

tonta ääntä, naputella sen joka sana tarkasti ylös, kuten myös Big Swissin juttukumppanin, itsestään vailla ironian häivää Om-nimeä käyttävän parisuhde- ja seksuaaliterapeutin puheet. Miehen oikea (ja täysin käypä) nimi oli Bruce, ja Big Swiss taas oli yksi hänen monista asiakkaistaan. Lähes kaikki New Yorkin osavaltion Hudsonissa, missä Gretakin asui, olivat vuodattaneet tuntojaan tämän miehen sohvilla. Mies kirjoitti tietenkin kirjaa, ja oli palkannut Gretan litteroimaan terapiaistuntojaan. Tähän mennessä Greta oli tehnyt ehkä lähemmäs neljäkymmentä litterointia, joista mies maksoi hänelle kaksikymmentäviisi dollaria tunnilta.

Edellisessä työpaikassaan Greta oli laskenut ja lajitellut pilleireitä ja annostellut niitä lääkepurkkeihin, ja kun potilaat sitten hakivat reseptilääkkeitään, he kertoivat Gretalle ulosteistaan. ”Olen lääketeknikko”, Greta vastasi heille lempeällä äänellä. ”En sairaanhoitaja.” Silloin he vaihtoivat eri raiteelle. Ennen kuin Greta ehti estää heitä, suusta saattoi pulputa seuraavalaista: ”Mieheni hakkasi minua kolmekymmentä vuotta. Olen saanut useita aivotärähdyksiä, eikä minulla ole lapsia, jotka pitäisivät minusta huolen. Voisitko uusia tämän lihasrelaksanttireseptin saman tien ja antaa alennusta?” Sellaisissa tapauksissa Greta oli usein kääntynyt itse apteekkarin, katkeran Hopper-nimisen alkoholistin, puoleen. ”Olen lääketeknikko, en psykiatri”, Greta kuiskasi. ”Eikä tämän rouvan reseptillä ole enää yhtään pakkausta jäljellä. Hoida *sinä* hänet.” Hopper oli kohtalaisen nuori (viisikymmentäkaksi), kärsi verenpainetaudista ja munuaisongelmista, ja miehen käsivarsiin oli tatuoitu kemiallisia kaavoja. Ei mitään kornia normikamaa, kuten rakauden kemiallista kaavaa, tai dopamiinin tai serotoniinin kaan. Sen sijaan hän suosi nautintoaineiden molekyyllitatuointeja – kofeiinin, nikotiinin, THC:n – eikä hänestä ollut mihinkään, ellei niitä kaikkia kolmea virrannut yhtä aikaa hänen veressään, alkoholin lisäksi.

Gretasta oli mukava tietää toisten salaisuuksia. Siinä ei ollut mitään ongelmaa. Ongelmana oli joutua narkkareiden toljotamaksi loisteputkilamppujen alla samalla, kun kaiuttimista soi ”I’d Really Love to See You Tonight” tai ”Touch Me in the Morning”. Apteekissa oli kuuma ja kirkasta ja siellä tunsivat olevansa kuin näyttämöllä, ja Greta huomasi liioittelevansa eleitään ja ilmeitään kuin mykkäelokuvan näyttelijä. Loppujen lopuksi narkkarit halusivat vain saada kamansa, ja Greta vain päästä istahtamaan. Jalkoja särki. Hän oli ensimmäistä kertaa elämänsään alkanut käyttää sukkahousuja, eikä vain yksiä vaan kaksia, ja niiden päällä vielä mustia tukisukkia. Näky ei hivellyt silmää, mutta hän tunsivat tarvetta tulla pidellyksi. Rutistetuksi.

Ja sitten eräänä päivänä eräs mies ojensi hänelle 30 milligramman OxyContin-reseptin sekä housut ja pyysi häntä uusimaan reseptin ja korjaamaan housunsa. ”Olen lääketeknikko, en räätäli”, hän oli sanonut, ”ja teidän reseptinne on väärennetty.” Mies oli mulkaissut häntä inhoten ja vetänyt aseensa esiin. Oli jouluaatto. Hopper iski tiskiinkin välittömästi kaksisataakuusikymmentä 80 milligramman OxyContin-nappia, ja narkkari luikki nau-raen tiehensä. Kahden päivän kuluttua mies kuoli yliannostukseen. Viikon päästä siitä Hopper teki apteekissa itsemurhan, sulkemisajan jälkeen. Tapaus pääsi illan pääuutisiin ja kaikkiin lehtiin.

Entä Greta? Hän pysyi järkkymättömänä, kuten aina, kunhan vain jalassa olivat tiukkaakin tiukemmat sukat. Kun hän riisui ne: aavistus murhemieltä, ei mitään vakavaa. Se taas huolestutti muita (hänen kihlattiaan), jotka odottivat näkevänsä merkkejä järkytyksestä (lohdutonta nyhkytystä), etenkin kun otti huomioon Gretan äidin itsemurhan Gretan ollessa kolmetoista, minkä jälkeen Greta oli asunut eri tätiensä luona Kaliforniassa, Arizonassa ja lopulta New Hampshiressa, missä hän kävi yläkoulun ja lukion. Kihlattu tunnusteli jatkuvasti häntä ja hänen taskujaan pillereiden varalta, sillä pelkäsi, että Gretakin saat-

taisi riistää itseltään hengen. ”Katsot liikaa telkkaria”, oli Greta todennut. ”Ei se niin mene. Että yhdestä seuraisi toinen.” Sitä paitsi Gretan yritykset olivat juurihoidon kaltaisia – kivuliaita ja nöyryyttäviä, ja niitä seurasi lähes aina pitkä vapautuneempi jakso. Sen hetkinen jatkoaika jatkuisi vielä toiset viisi vuotta.

Äitinsä ruumista hän ei ollut löytänyt, mutta Hopperin kyllä. Mies oli ampunut itseään sydämeen, ei päähän, osunut kuitenkin harhaan ja kuollut sydänkohtaukseen. Gretan äiti taas oli ampunut itseään päähän, ei sydämeen, eikä ollut osunut harhaan. Kumpikin oli jättänyt itsemurhaviestin, ja lisäksi vielä Gretan arvelun mukaan tahattoman jälkikirjoituksen. Hopperin P.S. oli se, että mies oli kuollut kyljellään vieressään Dyazideverenpainelääkettä, joka olisi hänen oikein käyttämäänsä saatanut estää kuoleman. Gretan äidin P.S. oli pitkä hiussuortuva, joka oli kiinni pienessä päänahan suikaleessa, jälkikirjoitus, joka oli piinannut Gretaa vuosikausia.

”Eikö tämä laukaise sussa mitään reaktiota?” hänen kihlatussa kysyi ihmeissään.

”Kipupisteeni on upotettu märkään hiekkaan”, Greta oli vastannut, ”koska pääni on jättimäinen betonimylly.”

”Eli sulla siis *on* kuitenkin tunteita”, kihlattu sanoi. ”Ne on vain hautautuneet. Sementtiin. Ehkä olisi aika alkaa murtaa sitä sementtiä.”

”Millä, katuporallako?”

”Miten olisi psykologilla?”

Greta oli siis kokeillut terapiaa uudestaan. Kuultuaan hänen koko tarinansa, jonka kertomiseen oli mennyt kaksi ja puoli kuukautta, terapeutti diagnosoi hänellä kiintymyssuhdehäiriön, mikä oli Gretan mielestä liioiteltua, koska itse hän ajatteli mieluummin, että huonoina päivinä kyse oli ”ryhdikkydestä”, hyvinä päivinä ”ylväydestä”, ja ollessaan erityisen itsevarmalla päällä ”seesteisyydestä”. Terapeutti oli antanut useita ylilyöviä suosituksia: hotjoogaa, hypnoosia, primaalihuutoterapiaa,

silmänliikkeillä poisherkestämistä ja uudelleen prosessointia (EMDR-silmänliiketerapiaa), akupunktiota ja vauhdikkaita paritanssitunteja. Lisäksi mies suositteli, että hän lopettaisi kofeiinin ja nikotiinin käytön.

Sen sijaan Greta lopetti terapiassa käynnin. Sitten hän jätti työpaikkansa, päätti parisuhteensa, muutti toiselle puolelle maata ja vaihtoi alaa. Hän oli vuosia aiemmin työskennellyt ”asiakirjojen käsittelypalveluita” tarjoavalle yritykselle. Työhön oli kuulunut äänitteiden litterointia teknologiafirmoille, kvalitatiivista tutkimusta tekeville tieteilijöille, journalisteille, professoreille ja psykologeille. Greta oli säilyttänyt litterointiin tarvittavia laitteitaan vuosikaudet, koska oli aidosti nauttinut työhön liittyvästä salakuuntelumahdollisuudesta, kotoa tehtävän etätyön yksinäisyydestä, siitä, että sai olla monta tuntia puhumatta. Hän oli koko ikänsä ollut toisille korvana ja haali herkästi lähelleen omaan ääneensä ihastuneita ihmisiä. Häntä ei häirinnyt, että työ ei juuri vaatinut osaamista ja robotit tai tietokoneohjelmat olisivat helposti voineet hoitaa sen. Päädyttyään Hudsoniin hän oli lähettänyt kaikille kaupungin kuudelle terapeutille sähköpostia ja tarjonnut heille litterointipalveluitaan. Ainoastaan Om vastasi hänen viestiinsä.

Nyt hänen korviinsa syydettiin salaisuuksia suoraan ilman häiritsevää taustamusiikin luukutusta tai kivulloisuutta. Tätä nykyä Greta itse asiassa tuskin liikahti paikoiltaan. Vain hänen sormensa liikkuiivat, eivätkä nekään erityisen vikkellästi. Vaikka konekirjoitustaidot olivatkin kaukana erinomaisista, oli hän kuitenkin suht tahdikas, ja tahdikkaus oli Hudsonin kaltaisessa juorukellojen kyläpahasessa kaikki kaikessa. Hän oli allekirjoittanut varsin viralliselta näyttäneen salassapitosopimuksen, joten hän ei edes saanut puhua paskaa Omin asiakkaista. Eikä hän sellaista halunnutkaan tehdä – paskanpuhujan sijasta hän oli aina ollut pikemminkin paskamaisuuksien hautoja, eikä hän juuri edes poistunut kotoaan. Yleensä hän aloitti työt vasta

iltapäivällä ja jatkoi niitä nukkumaanmenoikaan asti. Toisten puheiden naputtelusta suoraan pehkuihin.

Toistaiseksi Big Swiss poikkesi Omin muista asiakkaista. Häneltä puuttui toisille tyypillinen tapa läntätä kysymysmerkki joka lauseen loppuun, jopa silloin, kun hän kysyi jotain. Eikä hän päästellyt huudahduksia. Kun hän aivasti, hänen suustaan kuului ”atsii” samalla tavalla kuin sieltä kuului ”kiitos” ja ”hei”. Big Swiss puhui hitaasti ja äänsi joka sanan selvästi, juuri samalla nopeudella, jolla Greta kirjoitti niitä ylös, joten tuntui kuin he olisivat musisoineet yhdessä, improvisoineet omalaa-tuista kappaletta konsertissa vailla yleisöä. Greta joutui ainoas-taan harvoin kuuntelemaan pätkiä uudelleen tai luovuttamaan ja kirjoittamaan vain [EPÄSELVÄÄ], mitä hän inhosi. Big Swis-sin kohdalla oli ollut jonkin verran [HUOKAILUA], [AIVAS-TELUA] sekä [RYKIMISTÄ], mutta Om ei halunnut litteroin-teihin mitään sellaisia. Greta ei myöskään saanut sisällyttää nii-hin [PAINOKKAITA HILJAISUUKSIA] tai yhtäkään useista [TAUOISTA], eikä myöskään [UIKUTUSTA]. Jostain syystä Omin tyyliohjeissa sallittiin kyllä [VIHELTELY], [LAULU] sekä [APLODIT], vaikka terapiassa kukaan ei mitään niistä tehnyt-kään, sekä [NAURU] ja [ITKU]. Ai niin, ja [TULIHENGITYS], jota Om toisinaan harjoitti asiakkaiden kanssa, jotka olivat val-miita kokeilemaan kundalinia, erästä miehen intohimon koh-teista.

Omin ensitapaaminen asiakkaan kanssa kesti yleensä viidestä seitsemään minuuttia pidempään kuin normaalikäynnit, mutta hänen ensimmäinen istuntonsa Big Swissin kanssa oli ollut kokonaiset viisitoista minuuttia *lyhyempi*. Siitä Greta tiesi, että Big Swiss oli kaunis – Om oli unohtanut painaa äänitysnappia. Joko niin, tai sitten Om oli pyyhkinyt ensimmäisen vartin ääni-tyksestä, mikä ei ollut Omin tapaista. Lisäksi miehen ääni oli madaltunut oktaavilla, ja hän näpräsi vähän väliä kynäänsä.

OM: Kun kerroit aurastasi, olin havaitsevinani puheessasi lievän korotuksen. Mistä päin olet kotoisin?

FEW: Mistä veikkaat?

OM: Odotas kun mietin. Olet... jostain Keskilännen suunnalta. Et Illinoisista. Etkä Ohiosta. Etkä kyllä Nebraskastakaan –

FEW: Älä rasita itseäsi turhaan. Voin kertoa, mistä. Synnyin –

OM: Odota, nyt tiedän. Michiganista!

FEW: Ei.

OM: Olet alun perin Wisconsinista.

FEW: Väärin.

OM: Minnesotasta?

FEW: Olen E–

OM: Etelä-Dakotasta.

FEW: Euroopasta, *Sveitsistä*.

OM: Siksi siis olet niin pitkä ja vaalea!

FEW: Sveitsistä. En Ruotsista.

OM: Hassu juttu, kuuntelin koko nuoruuteni kasetilta ABBAa –

FEW: Siis Sveitsistä. En Ruotsista. *Sveitsistä*. Reikäjuuston maasta.

OM: Eikös Sveitsissä ole paljon pitkiä, sinisilmäisiä blondeja?

FEW: On kyllä. Mutta suurin osa sveitsiläisistä on keskimittaisia ja ristiverisiä, ja minulla on harmaat silmät.

OM: Niinpä näyttää. Sanohan vielä, mistä kaikesta Sveitsi tunnetaankaan.

FEW: Juustosta, suklaasta. Itsemurhista varmaan.

OM: Tappavatko kaikki sveitsiläiset itsensä?

FEW: No, ainakin se on laillista. Tällä hetkellä sinne suuntautuu paljon itsemurhaturismia.

OM: Oletko tai oletko koskaan ollut itsetuhoinen?

FEW: En.

OM: Kauanko olet asunut Hudsonissa?

FEW: En asu Hudsonissa. Asun joen toisella puolella. Muutin Yhdysvaltoihin opintojen takia.

OM: Sinulla on todella poikkeuksellinen – ja kiehtova – ääni, ja mietinkin, että mahdatko laulaa. Oletko laulaja?

FEW: Olen kuullut, että ääneni on kuin teräase. Kun teen leipomossa tilausta, kuulostaa kuin määräisin jonkun teloitettavaksi.

OM: Kuka niin väittää?

FEW: Monikin. Äitini sanoo, että ääneni saa hampaat löystymään päässä.

OM: Vau. Onpa outoa sanoa omalle tyttärelle noin.

FEW: Hän on toistellut sitä jo vuosia.

OM: Mietin, että mahdatko kokea traumasi osaksi... *auraasi*.

FEW: En.

OM: ”Aurahan” on läsnä sanassa ”trauma”, tajusinkin sen vasta.

FEW: Jos nyt jotain, niin jokin aurassani on saattanut aiheuttaa traumani. Tai ainakin aurani pahensi traumaani.

”Mitä traumaa?” Greta sanoi ääneen.

OM: Voisiko olla, että sinulle tulee tukala olo toisten lähestyessä kasvojasi juuri sen takia, mitä tapahtui?

”Mitä?” Greta sanoi.

FEW: Haluat myöntävän vastauksen. Tunnut kaipaavan syytä ja seurausta.

OM: No, onhan sellaisessa ajattelussa perää. Jotenkin sen on täytynyt sinuun vaikuttaa. Voisimmeko jutella hiukkasen siitä, miten traumasi on vaikuttanut ihmissuhteisiisi?

FEW: Voisimmeko lakata käyttämästä sanaa ”trauma”?

OM: Miksi?

FEW: En käytä verukkeena sitä, mitä minulle sattui.

OM: Verukkeena mihin?

FEW: Laiskuuteen tai saamattomuuteen. En vetoa siihen

selittäökseni sillä omaa raivoani tai aggressiivisuuttani. En ole kiinnittynyt kärsimykseeni. En pidä kiinni siitä, mitä minulle kävi. En usko sen selittävän kaikkea minussa, koska en ole ottanut sitä osaksi identiteettiäni. Olen tekijä, en ryypijä. En ikinä kutsuisi itseäni ”selviytyjäksi”. En vain – en ole näitä traumatyypppejä.

OM: Mitä tarkoittaa traumatyyppi?

FEW: Ihmistä, joka ei pysty olemaan puhumatta ”traumasta”. On melkein yhtä vaikea sietää traumanjauhajia kuin trumpilaisia. Jos heitä yrittää kehottaa päästämään irti kärsimyksensä, uhrin roolista, he käyttäytyvät kuin trauma iskisi uudelleen. Siis että toki joo, se mitä kävi, oli paskamaista, en minä sitä kiellä, mutta kannattaako omassa paskassa piehtaroida loputtomasti? Jos he lakkaisivat edes hetkeksi tekemästä niin, eivätkä pyörisi oman napansa ympärillä ihan koko aikaa, heistä voisi jopa tulla sellaisia kuin alun perin piti.

”Siis täh”, Greta sanoi. ”Haloo.”

OM: Eli jos joku on vaikka joukkoraiskattu aseella uhaten, eikä tunnu pääsevän tolpilleen, ei pysty lopettamaan juomista, palaamaan töihin tai löytämään elämälleen merkitystä, kehottaisitko sinä heitä vain ”lakkaamaan pyörimästä oman napansa ympärillä”?

FEW: No, on tietysti olemassa aste-eroja, eikö?

OM: Ei minun mielestäni.

FEW: Jos et uskoisi niin, et olisi käyttänyt tuollaista esimerkkiä. Olisit sanonut: ”Mitä jos joku on joutunut naapurinsa ahdistelemaksi” tai ”äitinsä laiminlyömäksi” tai ”koko ikänsä kiusatuksi”. Mutta on olemassa aste-eroja. Traumatyyppit vain eivät halua kuulla sellaisista. Heille traumalla kuin traumalla on väliä.

OM: Mihin kohtaan tätä asteikkoa asettaisit oman traumasi?

FEW: Tarkoitan vain, että trauma ei anna ihmiselle elinikäistä veruketta mihin tahansa. Se ei myöskään välttämättä tuo mukanaan viisautta tai anna oikeutta saarnata, mitä tajuan nyt itse tekeväni.

OM: Niin no. Sen olen valmis myöntämään, että elämä kohtelee toisia rankemmalla kädellä kuin toisia ja että ihminen voi itse valita, miten vaikeuksiin suhtautuu. Voi itse päättää, mitä niille haluaa tehdä, mutta vasta sen jälkeen, kun on käsitellyt niitä, mikä – ikävä kyllä – tarkoittaa myös niistä puhumista, niin pitkään kuin tarve vaatii, pelkojen ja triggeröivien tekijöiden tunnistamista –

FEW: Triggeröivien tekijöiden. Voi luoja. Tämän takia en ole kauhean innostunut terapiasta. En voi sietää tätä sanastoa.

OM: Näetkö painajaisia?

FEW: Mitä?

OM: Onko sinulla yöllisiä kauhukohtauksia tai univaikeuksia?

FEW: Näen minä joskus pahoja unia, ihan niin kuin kaikki muutkin.

OM: Miellätkö itsesi addiktiksi?

FEW: En.

OM: Juotko tai käytätkö huumeita?

FEW: En ole addikti, Om, enkä sano niin siksi, että kieltäytyisin tunnustamasta tosiasioita. Hyvä yritys.

OM: Jos et kerran käytä sanaa ”trauma”, mitä sanaa käytät siitä, mitä sinulle tapahtui?

FEW: Puhun siitä sen oikealla nimellä – pahoinpitelynä.

”Hui”, Greta sanoi.

OM: Sinun kimppuusi käytiin.

FEW: Niin, minut pahoinpideltiin.

OM: Miten... pahoinpitely on vaikuttanut ihmissuhteisiisi?

FEW: Ei se ole. Tulin tänne, koska en saa orgasmeja.

”Ai niinkö?” Greta sanoi.

OM: Lakkasivatko ne pahoinpitelyn jälkeen vai ennen sitä?

FEW: En ole ikinä saanut yhtään orgasmia, edes itsekseni.

”Että mitä?” Greta sanoi.

FEW: Hassuinta tässä on se, että olen kaksikymmentäkahdeksan.

OM: Ikä on pelkkä numero.

FEW: Olen naimisissa. Ollut naimisissa kuusi vuotta.

OM: Ei avioliitto välttämättä takaa tyydyttävää –

FEW: Sen lisäksi olen gynekologi.

”Oliko tuo vitsi?” Greta sanoi.

OM: Oletko naimisissa miehen kanssa?

FEW: Olen.

OM: Tietääkö hän, että tulit tänne?

FEW: Hän tätä ehdotti.

OM: Kuvailisitko avioliittoasi vähäseksiseksi tai seksittömäksi?

FEW: Kuvailisin sitä lähinnä käsitöiksi ja suihinotoiksi.

OM: Miltä se sinusta tuntuu?

FEW: Se tuntuu vähän työläältä, mutta jälkepäin olo on kuitenkin parempi. Se on vähän kuin käyttäisi koiraan lenkillä ja joisi vehnänorasmehua yhtä aikaa.

OM: Sinullako on koira?

”Sinullako on *koira*?” Greta toisti. ”Oletko tosissasi, Om?”

Greta vilkaisi omaa koiraansa Piñonia, mustavalkeaa jack-russellinterrieriä. Se nuoli ovea – taas. Greta katkaisi äänitteen, vilkaisi kelloa ja riisui kuulokkeet päästä. Nyt oli muutenkin aika pitää tauko.

”Piñon”, Greta sanoi. ”Ei saa nuolla, hitto soikoon.”

Koira ei piitannut hänestä. Sen silmäluomet värisivät. Se näytti olevan transsissa. Greta yritti viskata sitä tossulla, mutta se ei yltänyt kohteeseensa.

Niin ovesa kuin kaikissa Gretan huoneen seinissä ja sisäkatossakin oli paksu kerros ikivanhaa lyijymaalia. Maali oli lohkeillut sata vuotta. Aina kun talon ohi rymisteli rekka-auto, sitä hilseili lattialle tai huonekaluille ja monesti myös Gretan tyyntälle hänen nukkuessaan. Pirteät siniset ja keltaiset maalihuutalet erottuivat helposti hänen pitkistä hiuksistaan ja kirkkaanvalkeista lakanoista. Joskus hän mietti, mahtoiko kärsiä lyijymyrkytyksestä, mikä olisi selittänyt alentuneen ÄO:n ja yhä tyhmemmät unet, mutta silloin maalin olisi ilmeisesti pitänyt putoilla suoraan suuhun, eikä niin käynyt. Piñonin suuhun sitä kuitenkin päätyi, eikä koira painanut kuin kahdeksan ja puoli kiloa.

”Näytä kieli”, Greta sanoi.

Koira jähmettyi kieli yhä ovesa kiinni ja katsoi pois päin. Piñon tykkäsi teeskennellä, ettei tiennyt, puhutteliko Greta sitä vai jotain toista koiraa, mutta paikalla ei ollut muita koiria. Se luuli voivansa kovertaa oven vain nuolemalla sitä raivokkaasti, niin kuin se teki tennispalloille nuolemalla niiden pörroistä nukkaa ensin kolme varttia, sitten se nylki pallot rosoisella purukalustollaan ja nuoleskeli onttoa kumiydintä, kunnes siitä katosivat ilmat kokonaan ja pallo oli virallisesti loppuun kaluttu. Rotat olivat tennispalloja helpompia ja vähemmän aikaa vieviä. Se oli tappanut niitä yli tusinan – isoja, pulskia maalaisrottia – ja lisäksi hiiriä, metsämurmeleita, jäniksenpoikasia.

Greta päästi koiran ulos ja kuulosteli, oliko muita asukkeja paikalla. Vain pohjakerroksesta kuului vaimeaa surinaa. Hän laskeutui portaat varovasti sukat jalassa tarkkana askelistaan. Kämppekavereita oli alkanut pian hänen taloon muutettuaan kuolla. Joskus ne kituivat vielä puolikuolleina lattialla, jolloin hän saattoi vahingossa astua niiden päälle, mikä tuntui tietysti

pahalta. Hän ei ollut koskaan mieltänyt niitä yksilöiksi, mutta nyt kun niitä kuoli, hän halusi katsoa jokaista erikseen. Miten karvainen ruumis! Niin oudon muotoiset silmät! Joskus niitä kuoli pareittain ja ne näyttivät pitävän toisiaan kädestä. Hän löysi niitä kaikkialta, ikkunalaudoilta ja pöydiltä, mukeista ja laatikoista. Viime viikolla hän oli löytänyt yhden jopa hiusharjastaan.

Hänellä oli kämppäkavereinaan kuusikymmentätuhatta kesy-mehiläistä. Sekä yksi ihminen, jonka nimi oli Sabine ja joka oli edelleen elossa ja poltti tupakkaa. Ei, Sabine ei ollut ranskalainen. Hän kuitenkin rakasti tupakointia, sekä voita. Hän tiesi myös jotain viineistä, hänellä oli erinomainen maku, mitä taiteeseen ja liinavaatteisiin tuli, hän teki niin vähän töitä kuin suinkin ja vetäisi kokaiiniviivan tai napsi pari nappia, jos sellaisia hänen eteensä laitto, mutta pysytteli kaukana hallusinogeneista. Viidenkympin puolivälissä ja lasten lennettyä pesästä Sabine oli vasta eronnut ja sinkku. Sen sijaan että nainen olisi kirjautunut jollekin deittisivustolle, hän oli ostanut ikivanhan hollantilaisen maalaistalon, jossa nyt asui Gretan kanssa. Tontti oli vajaan viiden hehtaarin kokoinen, ja sen ympärillä oli hedelmä- ja maito-tiloja. Vaikka paikka tuntui olevan syrjäseudun laitamilla, heiltä oli vain yhden savukkeen mittainen ajomatka kaupunkiin.

Greta oli kuullut taloa kuvailtavan ”mukavasti kalustetuksi *Fight Clubin* taloksi”, mutta tämä rakennus oli puolitoista vuosisataa vanhempi ja huomattavasti kauniimpi. Hollantilaistyylinen, ei viktoriaaninen. Vauraiden turkiskauppiaiden vuonna 1737 rakennuttamassa talossa ei ollut yli sataan vuoteen asunut ketään. Ei, siellä ei kummitellut. Ainoita mukavuuksia olivat kuitenkin vain sähkö ja juokseva vesi, eikä seiniä ollut lainkaan eristetty.

Kauempaa katsottuna talon tiiliverhoilu näytti järeältä ja järkevältä. Sisältä talo oli kuitenkin aivan älytön – joskin kauniilla tavalla: rapistuvia kipsiseiniä; irtoilevia tapettikerroksia, joita saattoi laskea kuin puun vuosirenkaita; isoja ikkunoita, joiden ruudut joko halkeilivat tai puuttuivat kokonaan; leveät hollan-

tilaiset ovet alkuperäisine heloineen; leveät mäntypuiset lattialankut rakoineen, jotka tekivät salakuuntelemisesta helppoa; keittiössä jättisuuri tulisija rautaisine patakoukkuineen. Sabine asui ylimmässä kerroksessa, Greta toisessa kerroksessa entisessä olohuoneessa ja mehiläiset taas keittiössä, joka sijaitsi pohjakerroksessa.

Greta arveli, että turkiskauppiat olivat pitäneet orjia ja että orjat olivat asuneet keittiön viereisessä pikkukamarissa, jossa Sabine kasvatti tätä nykyä kannabista ja jonka Greta kävi toisinaan pariinkin kertaan tarkistamassa kummitusten varalta. Hän ei niitä koskaan nähnyt, mutta mahtoiko Piñon nähdä? Koiran mustat kuonokarvat olivat harmaantuneet äkkiä kokonaan noin viikko sen jälkeen kun he olivat muuttaneet taloon. Luultavasti se järkyttyi nähdessään kuolleiden orjien sieluja tai (mikä todennäköisempää) siitä, että löysi itsensä Hudson Valleysta elelyään koko ikänsä Kaliforniassa. Gretakin oli saanut runsaasti lisää harmaita hiuksia, ja Sabinella oli vasemmalla puolella päätään harmaa raita, jonka hän väitti olevan paholaisen kädenjälkeä.

”Milloin se tuli?” Greta kysyi. ”Äskettäinkö?”

”Syntymässä, höpsö”, Sabine sanoi.

Muutoin Sabinen hiukset olivat kuivien tupakanpurujen väriset ja niin paksut, että niihin saattoi kätkeä kaikenlaista kamaa. Kuten korvakorut. Tai vara-avaimen. Näpistellessään Sabine turvautuikin käsilaukun sijasta usein tukkaansa, ja joskus sieltä tupsahti esiin jotakin kadonnutta tai varastettua. Taannoin sieltä olivat löytyneet apteekista anastetut lukulasit sekä ties mistä pöllitty punottu rannekoru. Sabine ei kuitenkaan koskaan jäänyt kiinni, ja Greta arveli sen johtuvan naisen puhtoisesta hyvännäköisestä olemuksesta ja yleisestä homssuisuudesta, piirteistä, jotka ihmiset yhdistivät vanhaan rahaan, ja itse asiassa Sabine olikin kasvanut vauraassa perheessä, ennen kuin tämän isä menetti koko omaisuutensa osakemarkkinoilla. Siitä lähtien nainen oli itse ollut eräänlainen keinottelija.

Luonteeltaan Sabine toi Gretan mieleen jonkin niistä eksootisista kasviksista, jotka houkuttivat häntä torikojuissa mutta joista hän ei osannut laittaa ruokaa. Kenties kyssäkaalin tai maa-artistokan. Ei mitään helposti lähestyttävää. Ei makeaa eikä turhan tuttua. Ei helposti pehmeäksi keitettävää tai voideltavissa olevaa. Ei mitään keittomaissia. Greta tunsikin välitöntä hengenheimolaisuutta Sabinen kanssa, koska oli itsekin kyssäkaali.

Ilmeisesti mehiläiset eivät kyssäkaalista piitanneet. Kumpakaan heistä ne eivät olleet kertaakaan pistäneet. Jos mehiläinen lennähti Gretan käsivarrelle tai kasvoille, hän pyyhkäisi sen tyyneesti pois ja jatkoi huolehti puuhiaan. Jos hän taas sattui säikyttämään mehiläisiä niiden ollessa omissa puuhissaan, hän vain väisti tai poistui paikalta. Ne eivät koskaan lähteneet hänen peräänsä.

Nyt Greta lakaisi kuolleita mehiläisiä Sabinen jaloista. Hän käytti harjaa helläkätisesti, sillä ne jäivät helposti siihen kiinni.

”Haluatko imurin?” Sabine sanoi.

”Turhaa mekkalaa”, Greta sanoi.

Sabine istui keittiön tulisijan ääressä, joka oli niin suuri, että sinne olisi mahtunut vaikka kylpyamme tai keskikokoinen ruumisarkku, ja mehiläispesä sijaitisi suoraan hänen päänsä yläpuolella. Se oli valtava, arviolta yli kolmekymmentä vuotta vanha, ja kökötti kahden esiin puretun kattopalkin välissä. Yli kaksi metriä pitkä ja neljäkymmentä senttiä leveä pesä kulki aaltomaisena palkkien viertä.

Sabine oli löytänyt pesän pian talon ostettuaan. Hän oli kuullut katosta surinaa ja nakutellut kattolevyn lekalla auki. Sieltä pesä sitten oli paljastunut täynnä kuhisevaa elämää. Sen sijaan että hän olisi normaalin ihmisen lailla siirtänyt pesän ja vienyt sen vaikka ulos, Sabine pyysi paikallista mehiläistarhuria rakentamaan sille oman koteloinnin. Hänestä oli mukavaa, kun keittiössä oli mehiläisiä. Mehiläistarhuri, kristitty omavaraisuuden nimeen vanova Gideon, rakensi ja asensi kattoon pesälle yksinkertaisen verkolla varustetun puulaatikon, jossa oli pleksilasipohja. Jos seiso

laatikon alapuolella ja katsoi ylös, näki kuhisevaan pesään. Laatikon luukun olisi myös voinut aukaista suoraan pesään, mutta sitä he eivät koskaan tehneet. Laatikko piti mehiläiset poissa heidän kimpustaan, mutta Gretan kintereillä lenteli silti aina kymmenisen yksilöä, kun hän aamulla keitti kahvia.

”Nämä mehiläiset vaikuttavat japanilaishenkisiltä”, Greta sanoi. ”Niiden tavassa törmäillä kaikkialle on jotain kamikaze-maista. Ne tuntuvat olevan itsetuhoisia.”

”Ne ovat äärettömän epäitsekkeitä”, Sabine sanoi.

”Johtuukohan se siitä, että kaikki mehiläiset ovat sisaruksia keskenään”, Greta sanoi.

”Omat sisarukseni ovat ihan mulkkuja”, Sabine sanoi. ”En ikinä suostuisi kuolemaan heidän puolestaan.”

Taas yksi mehiläinen paiskautui ikkunaan ja löi itseltään tajun kankaalle. Hetken päästä se alkaisi taas suristella, mutta jäisi lattialle sätkyttämään koipiaan.

”Nythän on syksy”, Sabine sanoi. ”Lehdet tippuvat. Ehkä mehiläisetkin tippuvat.”

”Tai sitten ne hikoavat kuoliaiksi”, Greta sanoi ja tyhjensi rikkalapion roihuavaan tuleen. Hän mietti, mahtoivatko yhä elossa olevat mehiläiset haistaa menehtyneiden sisarustensa palavat ruumiit.

”Tai sitten ne vain karsivat henkilöstöään minimiin”, Sabine sanoi. ”Tulevaa talvea varten. Tehokkuusmielessä.”

Greta kuunteli tulen rätinää. Aiemmin mehiläiset olivat olleet tulta äänekkäämpiä. Hän saattoi kuulla niiden surinan jopa hölmöissä unissaan, koska pesä oli oikeastaan suoraan hänen ylemmässä kerroksessa sijaitsevan sänkynsä alapuolella.

”Satutko tuntemaan ketään sveitsiläisiä?” Greta kysyi. ”Joen toiselta puolelta?”

”Viisi”, Sabine sanoi. ”Kaksi taiteilijaa, kaksi kusipäätä, ja viides on pörssialalla. He ovat yhtä aikaa todella tylsiä ja todella kuumottavia, mikä on kyllä outo yhdistelmä.”

”Onko jompikumpi kusipäistä gynekologi?”

Sabine nakkasi tupakkansa tuleen. ”Ei, miten niin?”

”Uusi potilas”, Greta sanoi.

”Taasko joku seksiriippuvainen?”

”Tämä tapaus ei ole ikinä saanut orgasmia”, Greta sanoi.

”Vau”, Sabine sanoi.

Greta aikoi kertoa enemmänkin, mutta tuli toisiin ajatuksiin. Hän halusi pitää Big Swissin kokonaan itsellään. Mutta Sabine näytti riutuneelta, siltä, että kaipasi ravintoa.

”Tälle sveitsiläiselle on käynyt jotain ihan kauheaa”, Greta sanoi.

Sabine sai poskilleen taas hiukan väriä. Hän oli viime ajat elenyt vain juorujen varassa, etenkin rahaan ja kiinteistöihin liittyvien, ja lähes kaikilta Omin asiakkaista löytyi molempia. Sabine syytytti uuden savukkeen.

”Siitä on puhuttu vasta kautta rantain”, Greta sanoi. ”Mutta vaikuttaa siltä, että tämä tyyppi sai pahasti köniin –”

”Kiinteistökaupoissako?”

”Fyysisesti”, Greta sanoi.

Sabinen kasvot muuttuivat taas harmaiksi. Hän tuntui syövän oikeaa ruokaa vain tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, eikä Greta ollut ikinä nähnyt hänen juovan vettä. Myönnettäköön, että talon vesi oli peräisin ikivanhasta kaivosta ja haisi sukkamehulta.

”Ota niitä donitseja, joita ostin huoltoasemalta”, Greta sanoi.

”Söisin mieluummin jäätä”, Sabine sanoi.

Anorektikot syövät jäätä, Greta mietti. He rakastavat jäätä, eivät saa siitä tarpeekseen. Eivätkös he itse asiassa suorastaan himoitse jäätä? Koska siinä on rautaa?

”Onko jäässä rautaa?” Greta kysyi.

”Ei”, Sabine sanoi. ”Mutta monet anemiasta kärsivät pureskelevat jäätä. En nyt muista, miksi. Se kai... jotenkin piristää heitä, tai saa valppaammaksi tai jotain.”

Greta arveli, että Sabine oli anorektikko – sekä perinteisessä

että seksuaalisessa mielessä. Hän ei ollut harrastanut seksiä siten avioeronsa. Rakkaussuhteet tuntuivat herättävän hänessä puhdasta inhoa, eikä seksi ollut minkään rupattelun vaatiman vaivan arvoista. Häneltä oli hävinnyt kolmessa kuukaudessa lähes kymmenen kiloa, vaikka se olikin vain arvailua, sillä Sabine pukeutui aina luonnonvalkoiseen haalariin ja ylisuureen, koinsoymään villapaitaan. Anoreksiassa oli kyse hallinnan tunteesta, Greta muisti lukeneensa jostain, ja Sabine taas eli keskellä kaaosta. Kenties kaiken hänen sisuksiinsa menevän kontrolloiminen lievensi pimahtaneisuuden tunnetta.

”Mikä päivä nyt on?”

”Maanantai”, Greta sanoi.

”Pitäisi käydä pöllumässä meille kunnan kallis pihvi”, Sabine sanoi.

Maanantait olivat lihapäiviä. Tiistaisin oli juustoa. Keskiviikkoisin jugurttia, maitoa ja joskus kukkia. Torstaisin hedelmiä tai vihanneksia. Viikonloppuisin ei ollut mitään – liikaa turisteja, liikaa silminnäköitä. Mutta Sabine varasti vain todella äveriäiltä farmareilta, jotka ottivat asiakkailtaan kiskurihintoja ja luottivat tyhmyyksissään kassalippaaseen, joka toimi niin sanotulla omantunnon periaatteella, eikä Sabine pahemmin piitannut, tiesikö joku hänen touhuistaan.

”Onko sinulla anoreksia?” Greta kysyi. ”Minulle voit kertoa.”

”Olen liian vanha sellaiseen skeidaan”, Sabine sanoi. ”Minulla on luultavasti keuhkosityöpä. Tai joku toinen syöpä. Kunhan se vain tappaisi äkkiä.”

”Jos ei tapa, voin painaa tyynyn naamallesi, kun nukut”, Greta sanoi. ”Ja vaikka istahtaa sille.”

”Tosi huomaavaista”, Sabine sanoi vakavalla äänellä.

”En usko, että se on syöpää”, Greta sanoi. ”Veikkaan Lymen tautia.”

”Jos vielä kerrankin kuulen tuon taudin nimen...” Sabine sanoi.

Kaliforniassa ei Lymen tautia esiintynyt, joten kun Greta aloitti litterointityöt Omille, hän oli luullut kaikkien puhuvan samalla tavoin ääntyvistä hedelmistä. Olivatko nämä limet jostain ulkoavaruudesta? Ne tuntuivat nimittäin kaapanneen kaikkien kyläläisten aivot.

Greta hinkui jo takaisin Big Swissin seuraan. Jos hän ei poistuisi paikalta jotakuinkin heti, viime aikojen kokemusten perusteella Sabine puhua pulputtaisi Gretan niin puuduksiin, että lopulta hän nykisi lattialla kuin mehiläiset konsanaan. Toisinaan huoneesta täytyi peruuttaa hitaasti Sabinen yhä puhuessa ja kääntyä sitten äkkiä kannoillaan ja säännätä omaan huoneeseen. Mutta Sabinen pälpätys oli vähentynyt sitä mukaa, kun mehiläisiä alkoi kuolla.

”Olisitko niin kiltti”, Greta sanoi, ”että haukkaisit yhden donitsin.”

”Joo joo”, Sabine sanoi.

Greta piipahti ulos hakemaan Piñonin ja kolme klapia halkopinosta. Hänen huoneensa ainoa lämmönlähde oli kamiina, jonka pelti oli rikki. Se oli jäänyt jumiin, eikä sitä saanut kiinni. Kyllä, hän oli yrittänyt hakata sitä vasaralla. Pari, kolmekin kertaa. Niinpä hormi oli apposen auki. Ja sen seurauksena tuli huoneen kamiinassa ei koskaan rätissyt romanttisen leppoisasti, vaan roihusi kiivaalla raivolla. Roihu vaati lisää pököä aina kolmen tunnin välein, ja jollei Greta ruokkinut sitä kuu-
liaisesti, se sammui kokonaan, jolloin hän joutui aloittamaan kaiken alusta. Se taas teki kokonaisista yöunista mahdottomat. Lisäksi se oli vaarallista – nokipalon uhka tuntui alati väijyvän. Onneksi heidän ainoana naapurinaan oli paloasema.

Greta sai tungettua halot kamiinan pesään ja sukki roskat nuhrisesta kimonostaan. Piñon hyppäsi sängylle tassut kurassa. Edellisellä viikolla Greta oli työntänyt kirjoituspöytänsä kesemmälle huonetta, missä oli hiukan lämpimämpää. Sabine

kantaisi piakkoin ullakolta laatikollisen paksuja verhoja ja nau-
laisi ne ikkunoihin, jolloin Greta työskentelisi miltei pimeässä.
Niin sitä siis kituutettiin Big Woodsin hollantilaistalossa. Greta
kuvitteli mielellään olevansa Ingallsin Laura -tyyppiä, pippu-
risen neuvokas, mutta muistutti pikemminkin Lauran sokeaa
siskoa.

Hän pani kuulokkeet päähän ja napautti äänitteen käyntiin.

OM: Sinullako on koira?

FEW: Joo. Sen nimi on Silas, ja se on pelottava tapaus.

OM: Pelkäätkö sinä omaa koiraasi?

FEW: Minäkö? En. Se on pelottava toisille koirille – ja niiden
omistajille.

OM: Mikä siinä on ihaninta?

FEW: Koirassaniko? Se tykkää pitää tassua kädessäni. Se ei
tykkää pussailla.

OM: Päteekö sama sinuun?

FEW: Kyllä.

Naisen kyllä-vastausta oli edeltänyt hetken hiljaisuus, ja tuntui
tärkeältä sisällyttää tuo tauko litteroituun tekstiin. Greta kes-
keytti äänitteen ja kirjoitti ylös: ”Kysy Omilta tauoista.” Ehkä
mies haluaisi sittenkin harkita niiden sisällyttämistä litteroin-
teihin. Gretan oli määrä tavata Om tasan tunnin päästä, ja mies
piti siitä, että hän toi tullessaan omia huomioita työstään.

OM: Palataanpa siihen, miksi olet täällä.

FEW: Haluan lapsia, ja haluan saada hedelmöityshetkellä
orgasmin. Tämä ei tietenkään ole yhtään tieteellistä,
mutta tuntuu, että orgasmi sekä auttaisi minua tulemaan
raskaaksi että olisi myös vauvalle hyväksi.

OM: Ja sinulle.

FEW: Mitä?